

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 554/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Stráž 3/223, Zvolen, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Pavol Konečný, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Cdo/134/2021 z 24. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Požaduje tiež primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 10C/163/2016 zamietol žalobu (v zmysle pripustenej zmeny žaloby) sťažovateľky, ktorou sa proti žalovanej [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) domáhala určenia, že bola spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností v k. ú. Dražovce v okrese Nitra (bližšie špecifikovaných v žalobe) ku dňu ich vyvlastnenia. Tiež sa domáhala určenia, že je podielovou spoluvlastníčkou pozemku registra „E“ par. č. 1629 a par. č. 433/1, ku ktorým predkupné právo štátu nevzniklo.

2.1. Okresný súd najprv konštatoval naliehavý právny záujem sťažovateľky na požadovanom určení tak v časti vyvlastnených, ako aj nevyvlastnených pozemkov. Prípustnosť žaloby preto bola daná. Dokazovaním mal však súd preukázanú nedôvodnosť žaloby; v časti pozemkov,

ku ktorým vzniklo predkupné právo štátu, argumentoval absolútnou neplatnosťou kúpnych zmlúv z 11. júla 2015 uzavretých medzi sťažovateľkou a žalovanou podľa § 39 Občianskeho zákonníka v dôsledku obídienia zákonného predkupného práva štátu a v časti pozemkov, ku ktorým nevzniklo predkupné právo štátu, konštatoval absolútnu neplatnosť predmetných kúpnych zmlúv v zmysle § 39a a § 39 Občianskeho zákonníka v dôsledku uzavretia zmlúv neštandardným spôsobom.

3. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie sťažovateľky rozsudkom č. k. 6Co/14/2020 z 31. marca 2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Odvolací súd považoval závery okresného súdu o neplatnosti kúpnych zmlúv za nepochybné a správne. Súčasne dodal, že dôvodom, preto ktorý bolo potrebné žalobu sťažovateľky zamietnuť, mal byť záver o neexistencii naliehavého právneho záujmu. Svoj záver dôvodil vznikom predkupného práva štátu pred vznikom vlastníckeho práva vkladom do katastra nehnuteľností, a preto sťažovateľka nikdy nebola ani nemohla byť zapísaná ako vlastníčka predmetných nehnuteľností.

4. O dovolaní sťažovateľky proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorého prípustnosť odôvodnila podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že dovolanie odmietol (bod 43 napadnutého uznesenia).

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v úvode ústavnej sťažnosti popisuje skutkové a právne okolnosti jej právnej veci a tvrdí, že spolu so skutočnosťou, že náhrada nebola dosiaľ vyplatená, nasvedčujú tvrdeniam, že sťažovateľka má v čase rozhodovania naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Vyjadruje preto nesúhlas s právnym názorom odvolacieho súdu o procesnom nedostatku naliehavého právneho záujmu, ktorý je odôvodnený meritórnymi závermi o dodatočnej nemožnosti plnenia v dôsledku vzniku predkupného práva. Nesúhlasí tiež, že podaná žaloba o určenie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam nie je účinný procesný nástroj ochrany práva, a dôvodí argumentmi v prospech podania určovacej žaloby. Konkrétne vysvetľuje dôvody, pre ktoré nemohla podať žalobu o určenie platnosti kúpnej zmluvy a ani žalobu na plnenie (najmä v kontexte zloženia finančných prostriedkov do úschovy). Sťažovateľka tiež uvádza, že jej právo je ohrozené a neisté, čo ešte viac prehĺbilo aj uznesenie okresného súdu č. k. 18U/4/2016 z 10. decembra 2020 o nevyhovení žiadosti sťažovateľky o vydanie predmetu úschovy. Zdôrazňuje, že za daného skutkového stavu nemala k dispozícii žiaden iný procesný prostriedok. Rozhodnutie súdu tak považuje za rozporné so zásadou zákazu odmietnutia spravodlivosti.

6. Proti napadnutému uzneseniu o odmietnutí dovolania argumentuje najmä nedostatočným odôvodnením, ktoré je zamerané len na všeobecné konštatovania. Takéto odôvodnenie možno použiť v takmer každom prípade. Podľa sťažovateľky je chybou takejto argumentácie, že chýbajú spätne overiteľné argumenty, ako súd dospel k takémuto rozhodnutiu.

7. Sťažovateľka namieta aj arbitrárnosť vo vzťahu k zistenému skutkovému stavu týkajúcejmu sa nevyvlastnených pozemkov, argumentujúc, že tvrdenia žalovanej neboli podporené žiadnymi priamymi či nepriamymi dôkazmi či výpoveďami svedkov, alebo listinnými dôkazmi. Súd sa vôbec nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľky týkajúcou sa primeranosti ceny pozemku. S uvedením konkrétnych okolností uzatvárania kúpnej zmluvy so žalovanou spochybňuje správnosť skutkových a právnych záverov súdu o neplatnosti zmluvy. Z odôvodnenia rozhodnutia nie je zrejmé,

z akého právneho dôvodu má neplatnosť právneho úkonu vyplývať a aké skutkové zistenia preukazujú naplnenie predpokladov právnej normy, z ktorej neplatnosť vyplýva.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou tejto ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania, ktoré sťažovateľka považuje za arbitrárne a nedostatočne odôvodnené.

9. Ústavný súd hneď v úvode konštatuje, že eviduje niekoľko desiatok ústavných sťažností fyzických osôb (vrátane sťažovateľky) a právnických osôb zastúpených advokátskou kanceláriou uvedenou v záhlaví tohto uznesenia, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd všeobecnými súdmi rozhodujúcimi v rôznych typoch konaní, ktorým predchádzalo podanie protestov okresnej prokuratúry proti rozhodnutiam katastrálneho úradu týkajúcim sa prevodov pozemkov v katastrálnom území Dražovce (a iných) v súvislosti s realizáciou stavby s názvom „*Vybudovanie strategického parku*“, ktorú ako významnú investíciu schválila vláda Slovenskej republiky. Keďže východiská rozhodovania ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy sú sťažovateľke známe (II. ÚS 159/2018, IV. ÚS 438/2018, IV. ÚS 507/2018, II. ÚS 425/2020, II. ÚS 588/2020, I. ÚS 13/2021, I. ÚS 485/2022, IV. ÚS 576/2022, IV. ÚS 99/2023, II. ÚS 390/2023), ústavný súd ich v danom prípade nepovažoval za potrebné opakovať.

10. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti zásadnej sťažnostnej námietky, čo sa týka posúdenia existencie naliehavého právneho záujmu na určení vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia sporných pozemkov. Pre sťažovateľku má ústavnoprávnu relevanciu tá skutočnosť, že primárny dôvod zamietnutia žaloby (nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení) bez meritórneho posúdenia opodstatnenosti žaloby sa priamo negatívne premieta do stavu jej právnej neistoty. Tá je viazaná na vyplatenie náhrady za vyvlastnený pozemok, ktoré je v úschove okresného súdu. Ústavný súd dáva do pozornosti svoj už stabilne judikovaný (a sťažovateľke známy) právny záver [*„zamietnutie sťažovateľkinej žaloby tak nepredstavuje odopretie spravodlivosti v podobe neochoty súdov konajúcich o jej určovacej žalobe zaoberať sa zodpovedajúcou vecnou argumentáciou a zaujať k nej stanovisko. Inak povedané, zamietnutie sťažovateľkinej určovacej žaloby nie je záverom o tom, že jej nesvedčí právo na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie, ale len dôsledkom toho, že sťažovateľka na presadzovanie tohto svojho hmotného práva zvolila neadekvátnu procesnú formu – žalobu o určenie vlastníckeho práva k dotknutej nehmuteľnosti“*] (obdobne II. ÚS 534/2022, I. ÚS 485/2022, I. ÚS 455/2022)], od ktorého nemá žiaden relevantný skutkový ani právny dôvod sa odchýliť ani v tomto konkrétnom prípade.

11. Ústavnoprávny prieskum sa ďalej zameria na námietku nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, a to v súlade s ustáleným postojom ústavného súdu k požiadavkám na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorý je založený na povinnosti dať odpovede len na otázky, ktoré mali pre vec podstatný význam (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

12. Sťažovateľka v dovolaní uplatnila dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP a tiež nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

13. Pri vysporiadaní sa s vadou podľa § 420 písm. f) CSP sa najvyšší súd jasne a zrozumiteľne vysporiadal so sťažovateľkinou námietkou nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti odôvodnenia v bode 17.3 svojho rozsudku, odkázal na konkrétne body odôvodnenia rozsudku krajského súdu, a tak ústavne udržateľným spôsobom vysvetlil, prečo formulované odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu neodôvodňuje, čo sa týka intenzity, zásah do procesných práv sťažovateľky ani záver, že bolo porušené právo sťažovateľky na spravodlivý proces. Najvyšší súd neopomenul ani námietky týkajúce sa zisťovania skutkového stavu (bod 17.5 napadnutého uznesenia) či námietku týkajúcu sa porušenia § 382 CSP (bod 22 a 22.1 napadnutého uznesenia). Táto argumentácia najvyššieho súdu odobrujúca procesný postup odvolacieho súdu nepredstavuje vybočenie z ústavnoprávneho rámca pri hodnotení podmienok dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, o to viac, ak už rozsudok krajského súdu dostatočne vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k záveru o neexistencii naliehavého právneho záujmu.

14. Pri vysporiadaní sa s nesprávnym právnym posúdením najvyšší súd v bode 28.3 svojho uznesenia dostatočne vysvetlil [vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP] rozdiel nastolených (dovolacích) právnych otázok smerujúcich k *vecnej opodstatnenosti* žaloby oproti posudzovaniu podmienok *prípustnosti* určovacej žaloby [podľa § 137 písm. c) CSP], na ktorom záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Vo vzťahu k ďalšiemu dovolaciemu dôvodu [podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP] uviedol, že dovolacie otázky sa týkajú naliehavého právneho záujmu (bod 31 napadnutého uznesenia), avšak nekorešpondujú s právnou otázkou, od ktorej vyriešenia záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, čo akcentoval podstatnou okolnosťou právnej veci sťažovateľky (bod 34 napadnutého uznesenia, text po bodkočiarku). Vo svojich dôvodoch ďalej poukázal na ustálenú súdnu judikatúru dovolacieho súdu týkajúcu sa vzájomného vzťahu naliehavého právneho záujmu a *vecnej legitímácie* (body 36-39 napadnutého uznesenia), čo napokon predznamenovalo formuláciu jednotlivých čiastkových právnych záverov v bode 40 jeho uznesenia, ktoré viedli najvyšší súd k správnej konštatácii o nespôsobilosti nastolených právnych otázok byť podkladom na vyslovenie prípustnosti dovolania.

15. Ustanovenie § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde dáva v záujme racionality a efektivity konania ústavnému súde právomoc posúdiť prijateľnosť návrhu pred tým, než dospeje k záveru, že o návrhu rozhodne meritórne nálezom. Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd takú sťažnosť, keď uplatnené námietky nie sú spôsobilé spochybniť ústavnosť napadnutého uznesenia. Tak je to aj v tomto prípade. Preto ústavný súd sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu